

Xenofobie a rasismus, Multikulturní výchova

Vypracovala:
✓ Petra Čapková

Intolerance

- **nesnášenlivost, netolerantnost, nerespektování**
- ve společnosti může být různého druhu – nejčastěji se setkáváme s:
 - ✓ **rasismem,**
 - ✓ **krajním nacionalismem,**
 - ✓ **antisemitismem**
 - ✓ **xenofobií,**
- existuje ovšem i řada jiných intolerancí, zaměřených proti rozmanitým skupinám obyvatel – např. odlišně sexuálně orientovaným, fyzicky či mentálně postiženým

Co je xenofobie?

- je v doslovném překladu strach z cizinců.
- Slovo se většinou užívá pro označení nesnášenlivosti k lidem z jiných zemí a neúcty k jejich tradici a kultuře.
- Xenofobii lze také chápat jako předsudek, který vytváří negativní názor bez jakékoliv předcházející znalosti.
- Z xenofobie vyrůstají také ideologie, které hlásají nadřazenost jedné skupiny lidí nad druhou: **rasismus, antisemitismus, nacismus** .

Co je to rasismus?

- **Rasismus** je názor, který tvrdí, že někteří lidé jsou nadřazení a jiní méněcenní z důvodu příslušnosti k určité rase.
- Rasisti definují rasu jako skupinu lidí stejného původu.
- Rozlišují různé rasy podle fyzického charakteru, jako je barva kůže nebo kvalita vlasů.
- Slovo „rasismus“ se používá k označení agresivního či ponižujícího chování k příslušníkům jiné rasy.

Antisemitismus

- je výraz pro nepřátelství nebo předsudky vůči židům, vedoucí od individuální nenávisti jednotlivce až ke skupinové (institucionalizované) perzekuci židů.
- nejextrémnější příklad antisemitismu přinesla nacistická ideologie Adolfa Hitlera, která vedla ke genocidě 6 milionů evropských židů za druhé světové války

Nacismus

- je ideologií Národně socialistické německé dělnické strany (NSDAP), která vznikla v roce 1919 a vládla v letech 1933-1945 v Německu v čele s vůdcem Adolfem Hitlerem. V zásadě byl postaven na následujících pilířích:

- **vůdcovský princip:** moc je soustředěna do rukou jednotlivce, který fakticky ovládá chod celého státu

- **totalitní stát:** zájmy jednotlivců jsou podřízeny zájmům společenství, stát ovládá vše, včetně soukromé sféry jednotlivce.

- **řízená ekonomika:** ekonomika je zcela podřízena zájmům státu

Etnikum, etnicita

- **Etnikum** = skupina lidí, kterou spojuje společný původ, zvláštní kulturní znaky (především jazyk), tradice a mentalita
- **Etnicita** = žádoucí i nežádoucí kulturní hodnoty , normy a životní styl, které identifikují a odlišují členy určité skupiny osob od jiných lidí
- Při soužití různých etnických skupin v jedné společnosti vznikají **rasové předsudky**, patrně nedostatečnými osobními zkušenosti příslušníků jednoho etnika s druhým a opakováním negativních zprostředkovaných zážitků tak dlouho, až jsou zakořeněny coby pravidlo (např. všichni Romové kradou, Židi šidí, atd).

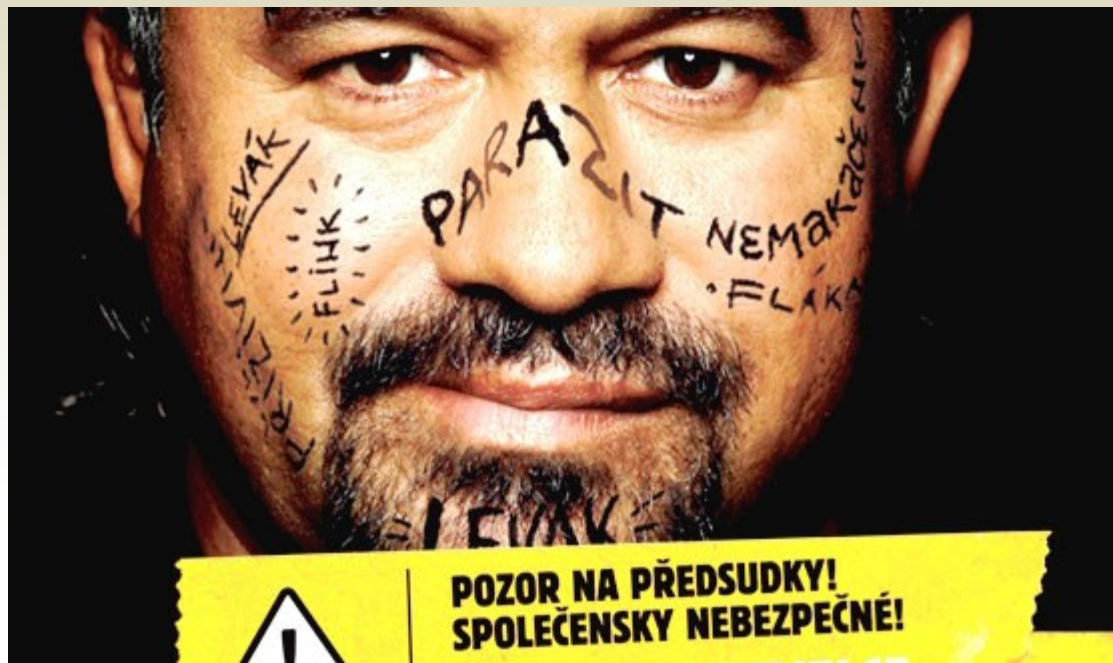
Etnické skupiny mohou být od sebe odlišné na základě různých znaků:

- vzhledem (například Romové a Češi)
- kulturou a náboženstvím, v jejichž důsledku dochází k odlišným zvyklostem v oblečení (Palestinci a Židé v Izraeli)
- jazykem (například Poláci a Češi)

- Allport (1954) stanovil pět stupňů vývoje etnických předsudků :

- 1) Očerňování (pomluvy)
- 2) Izolace
- 3) Diskriminace (odpírání práv)
- 4) Tělesné napadání (šikana)
- 5) Vyhlazování

Národ, národnost

- **Národ** = skupina obyvatel sdílející společný název, historické území, společné mýty a historické vědomí, masovou veřejnou kulturu, společné hospodářství a společná, zákonem daná pravidla a povinnosti platící pro všechny její členy
- **Národnost** = národnost určuje příslušnost člověka ke skupině lidí, kteří mají společnou identitu. Tato skupina má několik **charakteristických znaků**: společné vlastní jméno, mýtus o společném původu, sdílené historické vědomí, jeden či dva odlišující prvky společné kultury, příslušnost k určitému území, solidární cítění.

Národnostní menšiny v ČR

- jde o osoby, které trvale žijí na území ČR a jsou jejími občany
- sdílejí etnické, kulturní a jazykové znaky, odlišné od většiny obyvatel státu
- projevují společné přání být považováni za národnostní menšinu v zájmu uchování a rozvíjení vlastní identity, kulturních tradic a mateřského jazyka
- mají dlouhodobý, pevný a trvalý vztah ke společenství žijícímu na území ČR
- Např. Vietnamci, Ukrajinci, Romové, Muslimové

Co to je diskriminace?

- **Diskriminace je zejména právní pojem**
 - ✓ Porušujeme práva a důstojnost člověka
 - ✓ Nerespektujeme rovnost zacházení
 - ✓ Jednáme minimálně protiprávně (+nemorálně)

- **Diskriminace je nerespektování rovnosti zacházení**
 - ✓ Se všemi se musí zacházet rovně, když jde o jejich práva a důstojnost.
 - ✓ Všichni si ale fakticky nejsou rovni v např. v inteligenci, v talentu, vzhledu atd.
 - ✓ Všichni si rovni kromě práv a důstojnosti nejsou, nemohou být a ani nemají být.

Multikulturní výchova

- termínem označujícím koncept vzdělávání pro život v multikulturní společnosti
- snaha připravit žáky a studenty na život v kulturně heterogenní společnosti
- vzdělání je jedním ze základních lidských práv, které musí být poskytováno všem lidem bez rozdílu
- vyjadřuje snahy prostřednictvím vzdělávacích programů vytvářet způsobilost lidí chápat a respektovat jiné kultury než svou vlastní

- Multikulturní výchova má filozoficko – politický základ, filozoficky vychází **z multikulturalismu**, který je vymezován jako :
 - „ideál harmonické koexistence odlišných kulturních a etnických skupin v pluralitní společnosti“.

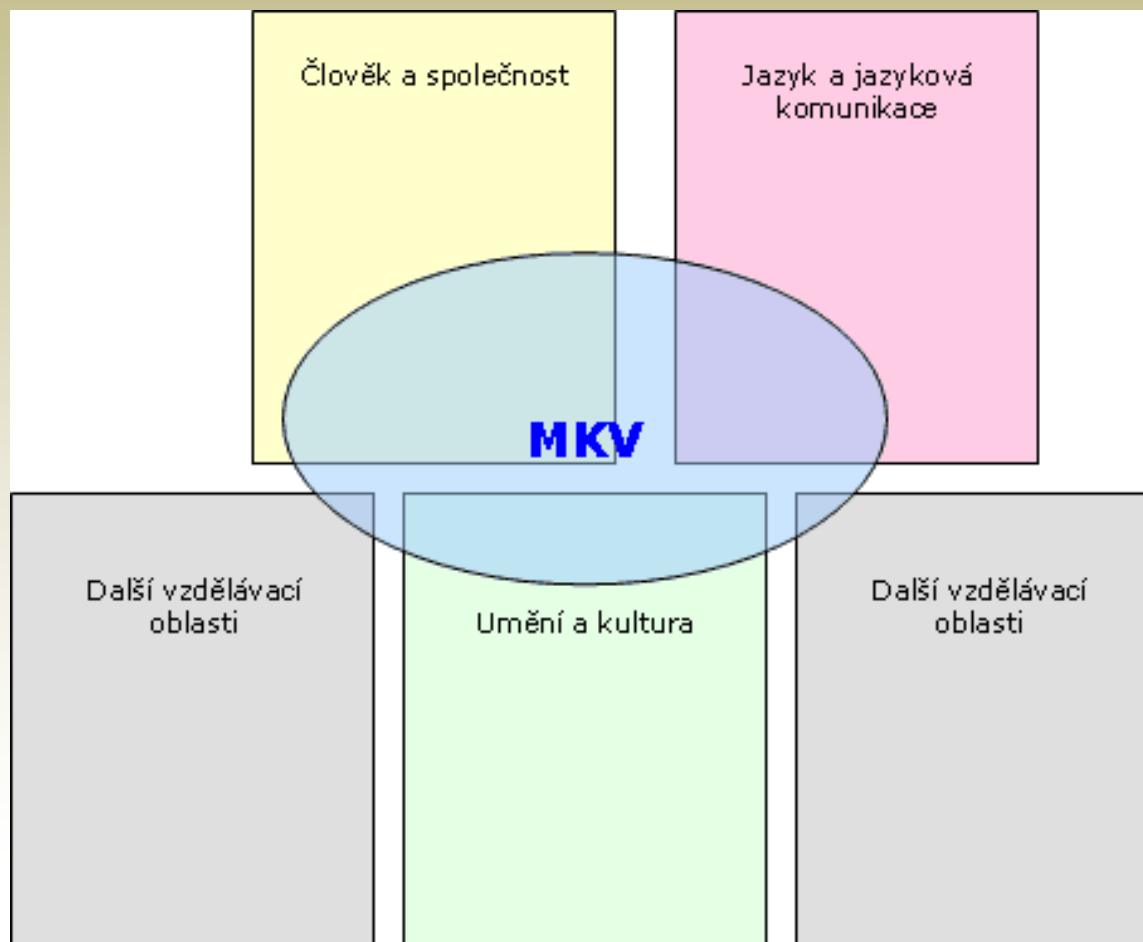
Modely soužití

- **asimilace** – zcela se přizpůsobit majoritě
- **model „tavícího kotle“** – promísení tradic původních a přejetých – *nové kulturní vzorce*
- **kulturní pluralismus** – pluralitní společnost považuje všechny subkultury za rovnocenné
- **multikulturalismus**

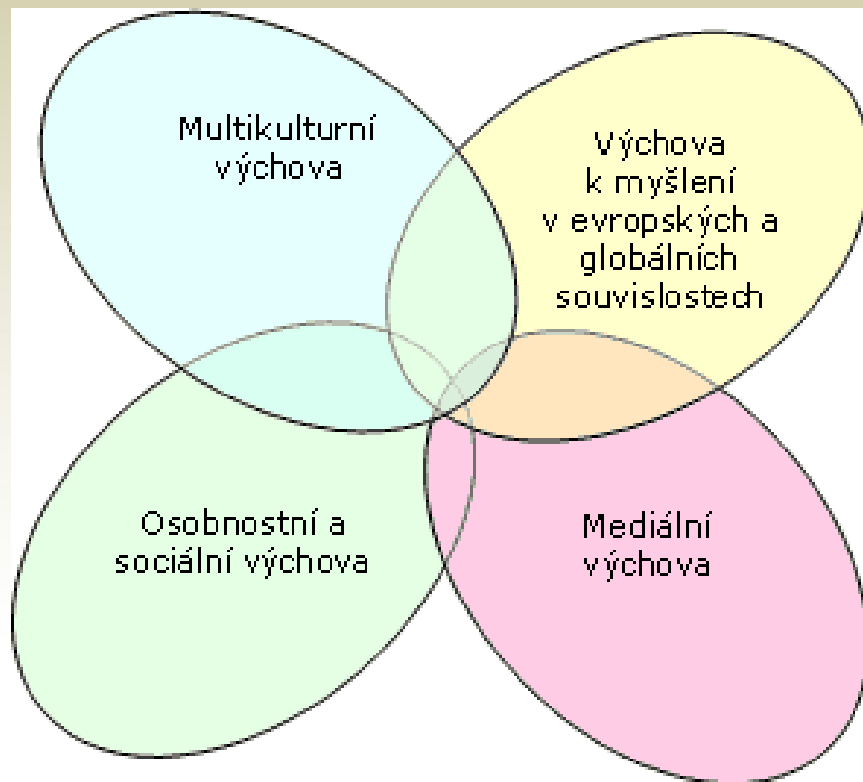
Multikulturní výchova v RVP

- *Vzdělávací oblasti vhodné pro realizaci MKV*

- V centru všech průřezových témat je snaha vychovávat zodpovědné, otevřené, kriticky myslící, komunikativní, tolerantní, solidární a empatické občany a občanky demokratické společnosti

➤ **Seznam tématických okruhů průřezového tématu MKV :**

- Kulturní diference
- Lidské vztahy
- Etnický původ
- Multikulturalita
- Princip sociálního smíru a solidarity

Výchova k toleranci a proti rasismu (možnosti učitele RV a VKZ)

- ve třídě se snažte prosazovat rovnocenné postavení všech žáků
- neponechávejte bez povšimnutí křivdy, kterých jste svědky ve třídě nebo škole!
- pokoušejte se vytvořit prostor a příležitost pro osobní kontakt
- s předsudky o žácích jiného etnika bojujte tak, že se s nimi setkáte a popovídáte si
- podporujte přátelské vztahy mezi žáky
- zařazujte kooperativní hry a činnosti
- pokoušejte se vytvářet situace, kdy žáci budou více společně pracovat

Zdroje:

- <http://www.czechkid.cz/si.html>
- <http://osobnostnirozvojpedagoga.cz/moduly/m1/priloha-1.html>
- <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/etnikum>
- <http://www.ostrovzl.cz/prevence/rasismus-xenofobie/>
- JANSKÁ, Iva a Dana MOREE. *Než začneme s multikulturní výchovou: od skupinových konceptů k osobnostnímu přístupu*. Praha: Člověk v tísní, 2008, 109 s. ISBN 9788086961613.
- ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Výchova k toleranci a proti rasismu: [multikulturní výchova v praxi]*. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál, 2008, 273 s. ISBN 9788073671822.